Η μελισσοκομία στην Λέσβο

- Ιδιαιτερότητες.
- Σημαντικότερα μελισσοκομικά φυτά.
- Μετακινήσεις μελισσοσμηνών.

Μελισσοκομία είναι η τέχνη εκτροφής **μελισσιών.**

Μέθοδοι:

- Νομαδική ή μετακινούμενη μελισσοκομία.

- Παραδοσιακή ή σταθερή μελισσοκομία.

Νομαδική μελισσοκομία

- Χαρακτηρίζεται από συνεχείς μετακινήσεις των μελισσοσμηνών σε διάφορες ανθοφορίες.

- Πολλοί τρύγοι ανά μελισσοκομικό έτος.

- Αυξημένη παραγωγικότητα.

- Εφαρμόζεται στην ηπειρωτική Ελλάδα.

Παραδοσιακή μελισσοκομία

- Σταθερά μελισσοκομεία.
- Ένας ή δύο τρύγοι ανά μελισσοκομικό έτος.
- Είναι η μέθοδος που εφαρμόζεται στην Λέσβο και στα άλλα νησιά.

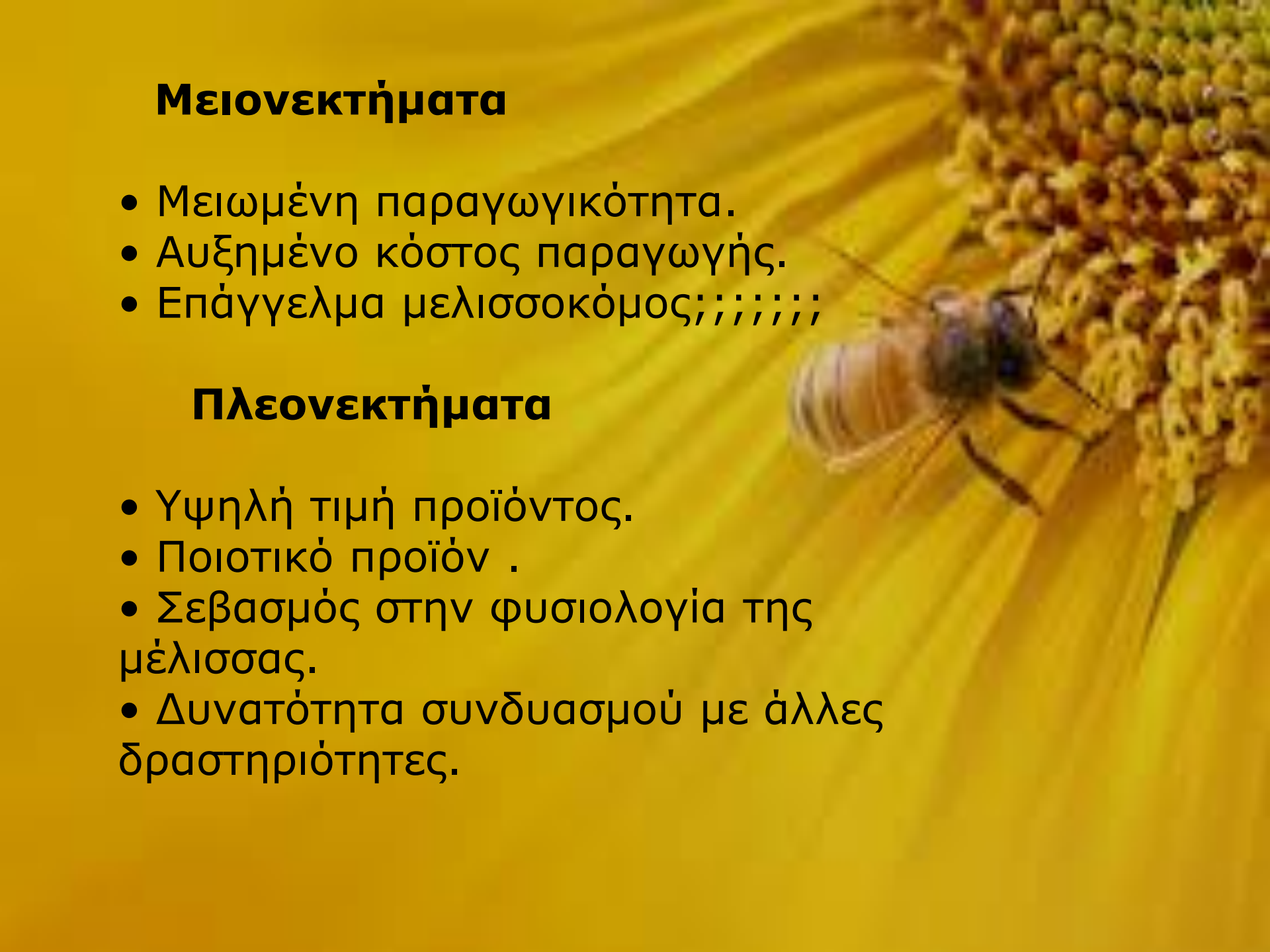

Μειονεκτήματα

- Μειωμένη παραγωγικότητα.
- Αυξημένο κόστος παραγωγής.
- Επάγγελμα μελισσοκόμος;;;;;;;

Πλεονεκτήματα

- Υψηλή τιμή προϊόντος.
- Ποιοτικό προϊόν .
- Σεβασμός στην φυσιολογία της μέλισσας.
- Δυνατότητα συνδυασμού με άλλες δραστηριότητες.

Επιλογή της τοποθεσίας μελισσοκομείου.

- **<u>Ύπαρξη άφθονης και παρατεταμένης μελιτοφορίας (νέκταρ, γύρη).</u>**
- Εύκολη πρόσβαση με αυτοκίνητο οποιαδήποτε εποχή.
- Ύπαρξη καθαρού νερού (προσοχή στα στάσιμα νερά).
- Μακριά από κατοικημένες περιοχές και μεγάλους αυτοκινητόδρομους (απώλειες εργατριών).
- Προστασία από υγρασία (προδιάθεση για ασθένειες) και έντονα καιρικά φαινόμενα.
- Σταθερό και όσο το δυνατόν επίπεδο έδαφος που δεν πλημμυρίζει.

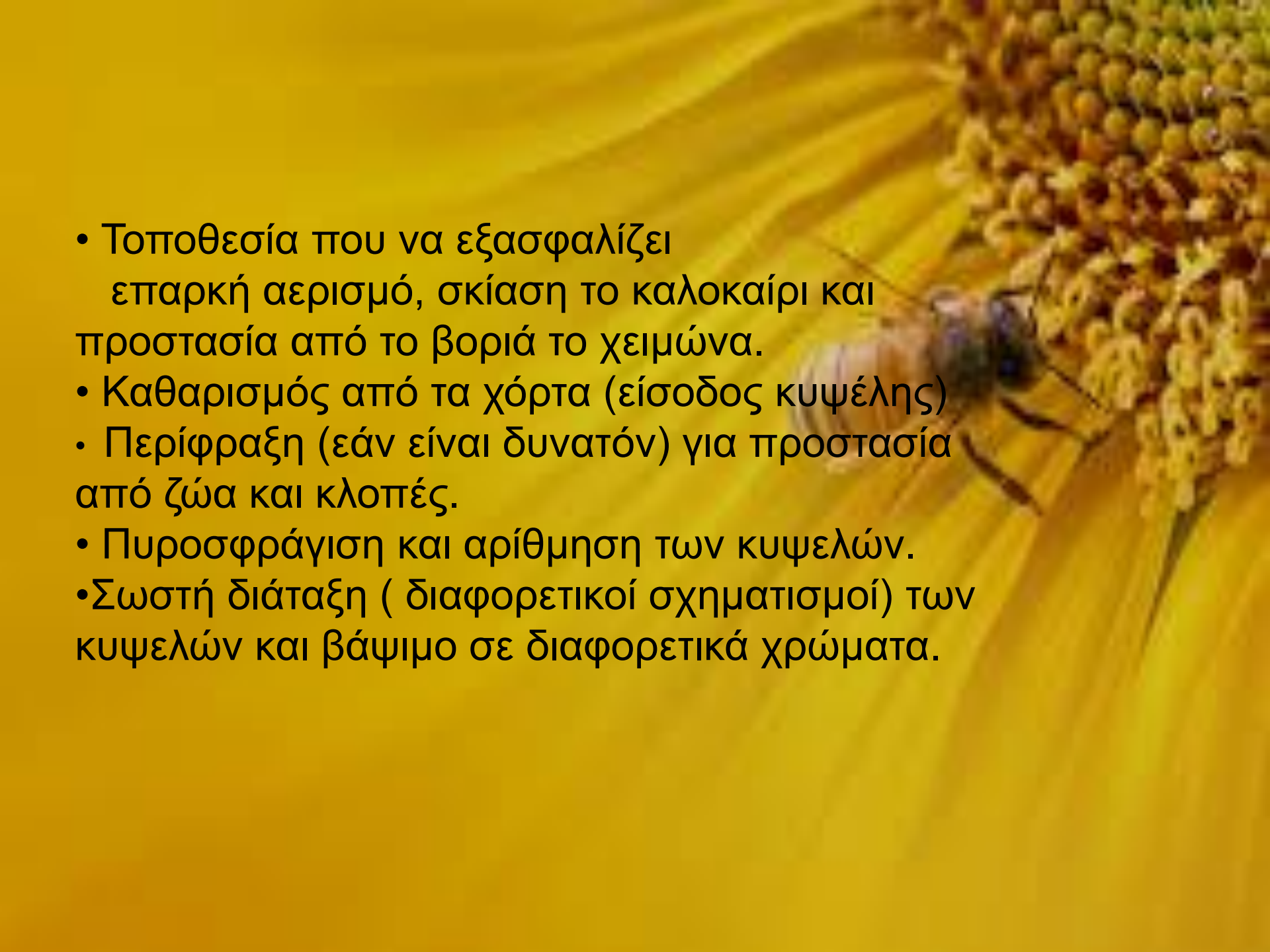

• Τοποθεσία που να εξασφαλίζει επαρκή αερισμό, σκίαση το καλοκαίρι και προστασία από το βοριά το χειμώνα.
• Καθαρισμός από τα χόρτα (είσοδος κυψέλης)
• Περίφραξη (εάν είναι δυνατόν) για προστασία από ζώα και κλοπές.
• Πυροσφράγιση και αρίθμηση των κυψελών.
•Σωστή διάταξη (διαφορετικοί σχηματισμοί) των κυψελών και βάψιμο σε διαφορετικά χρώματα.

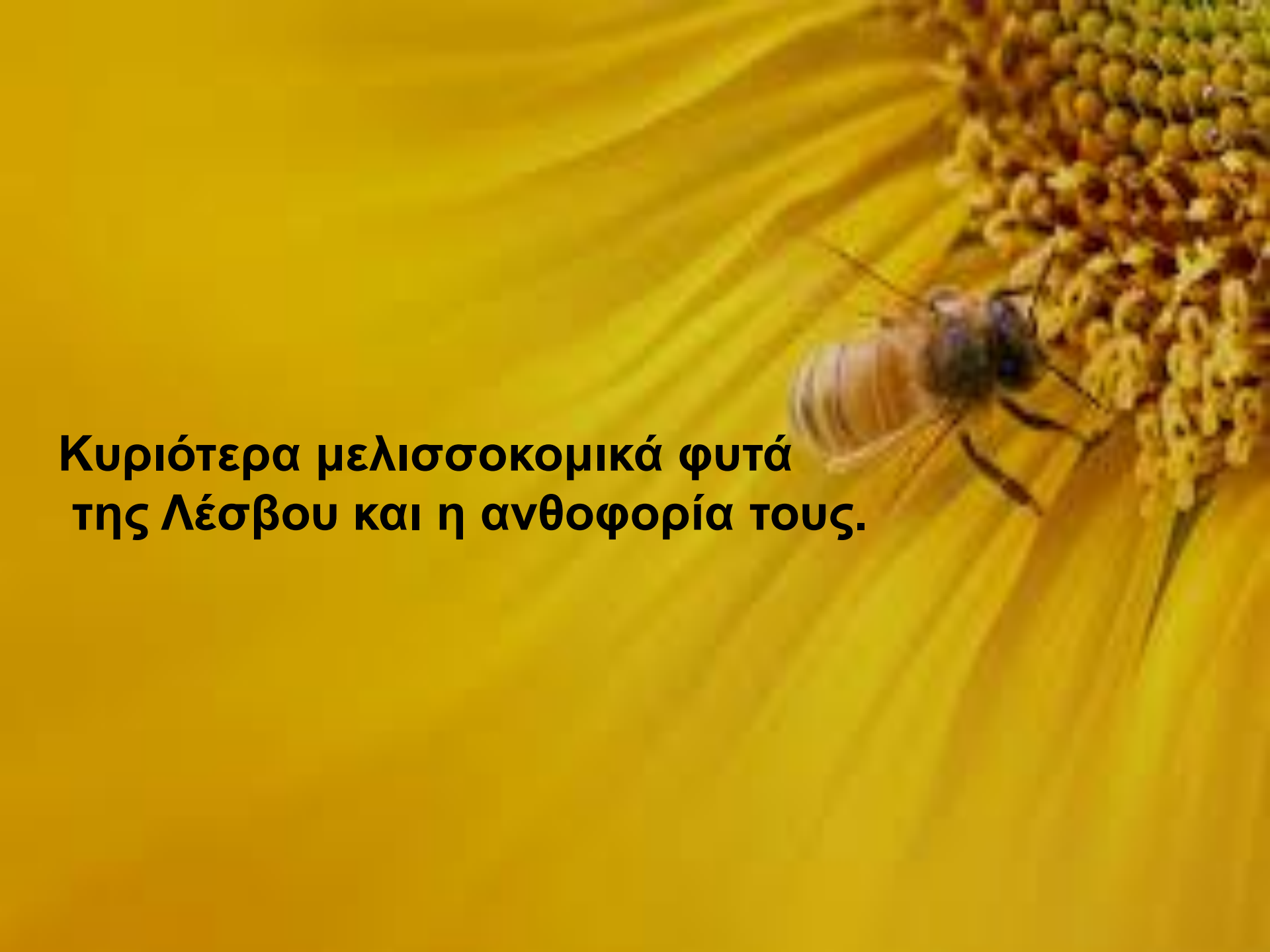

Κυριότερα μελισσοκομικά φυτά της Λέσβου και η ανθοφορία τους.

Κουμαριά:

Είδος : **Arbutus unedo, andrachne** (άγρια)

- Κυρίως στον Καρυώνα και στην Αγιάσο.
- Δίνει γύρη και νέκταρ.
- Ανθοφορία Δεκέμβριο- Ιανουάριο.
- Το μέλι της κουμαριάς έχει πικρή γεύση και χρησιμοποιείται ως μελισσοτροφή.

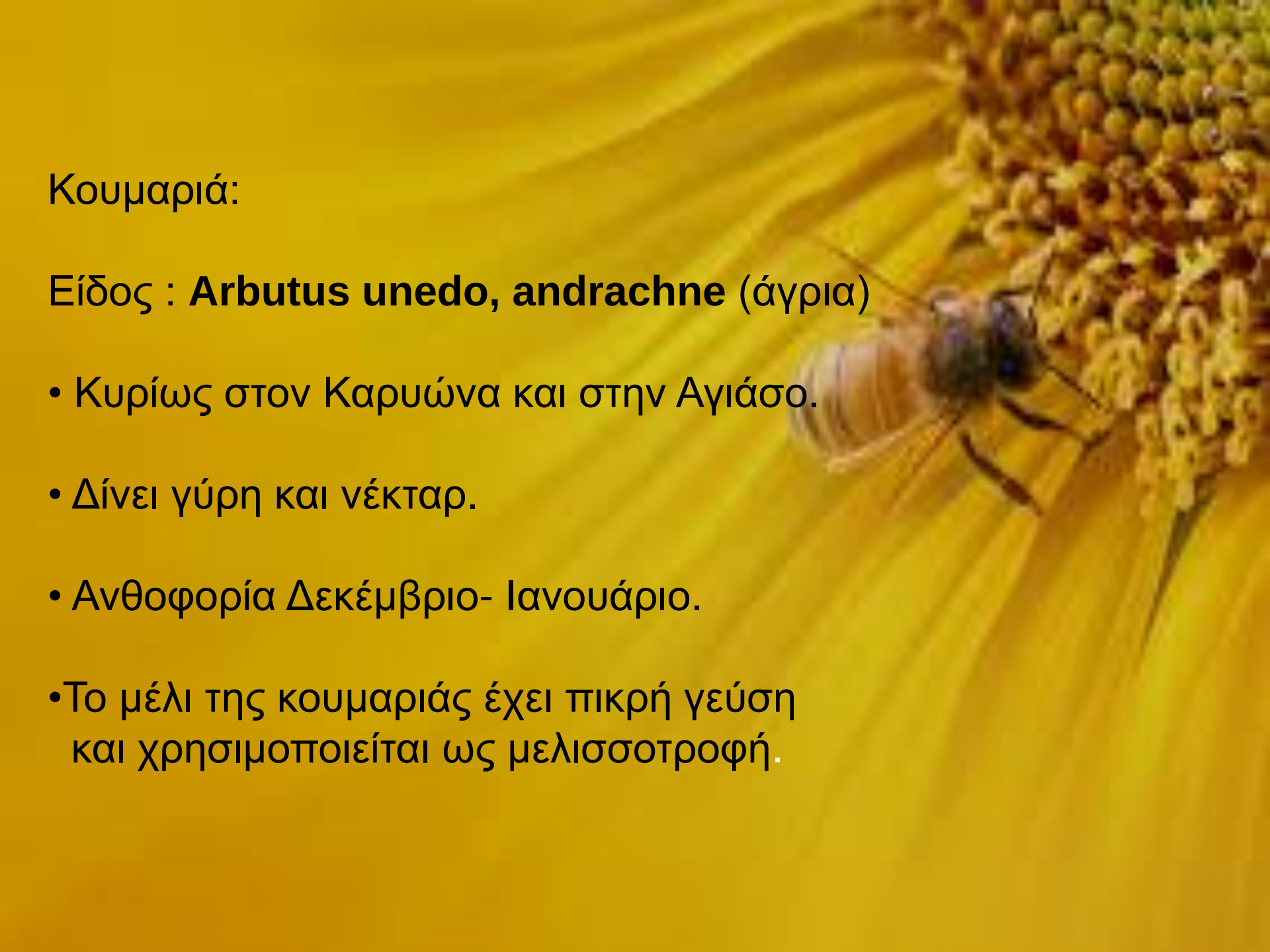

Αμυγδαλιά:

Είδος: **Pranus dulcis**

- Υπάρχουν σποραδικά σε όλο το νησί.
- Δίνει νέκταρ και γύρη.
- Ανθοφορία ποικίλει ανάλογα με την χρονιά Ιανουάριος- Μάρτιος.

Άγρια αχλαδιά (αχλάδα):

- Σε όλο το νησί.
- Δίνει νέκταρ και γύρη.
- Η ανθοφορία είναι πολύ σύντομη (1 εβδομάδα).
- Ανθίζει μέσα Φεβρουαρίου- Μάρτιο

Ασφόνδυλος ή Ασπέρδουκλας

Είδος : **Asphodelus spp**

- Φύεται άγονα εδάφη και βοσκοτόπια.
- Δίνει νέκταρ και γύρη.
- Σημαντικό μελισσοκομικό φυτό για την Λέσβο.
- Παρατεταμένη ανθοφορία. Από Μάρτιο έως μέσα Απριλίου.

Αβαγιανός ή Άγρια Λεβάντα:

- Φύεται σε όλο το νησί.
- Πολύ σημαντικό μελισσοκομικό φυτό για την Λέσβο με παρατεταμένη ανθοφορία.
- Ανθίζει συνήθως στις αρχές Μαρτίου.
- Δίνει εξαιρετικά αρωματικό μέλι.

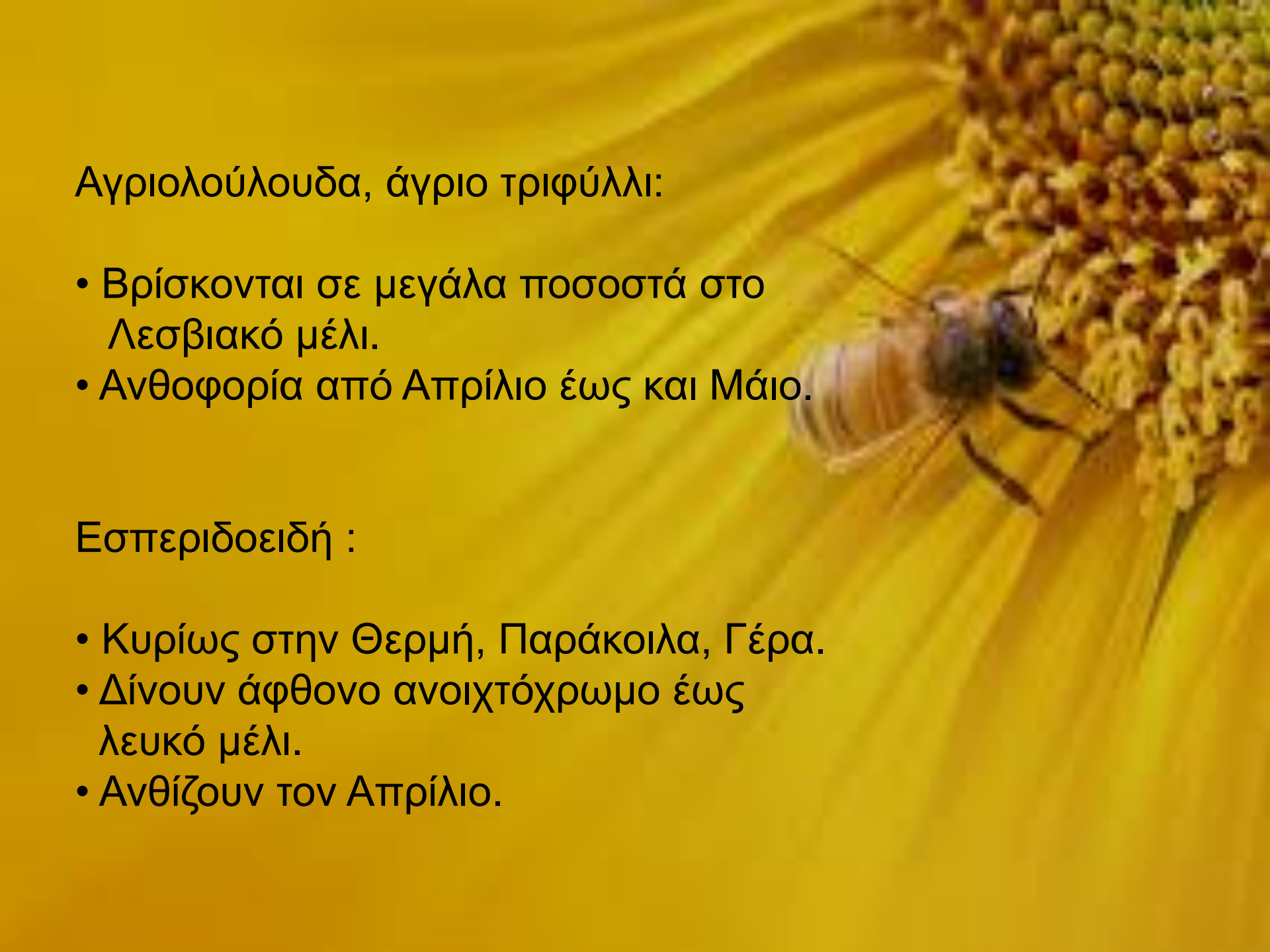

Αγριολούλουδα, άγριο τριφύλλι:

- Βρίσκονται σε μεγάλα ποσοστά στο Λεσβιακό μέλι.
- Ανθοφορία από Απρίλιο έως και Μάιο.

Εσπεριδοειδή :

- Κυρίως στην Θερμή, Παράκοιλα, Γέρα.
- Δίνουν άφθονο ανοιχτόχρωμο έως λευκό μέλι.
- Ανθίζουν τον Απρίλιο.

Σμύρνος, Σμυρνιά, αλογοθύμαρο:

Είδος: **Anthylus hermaniae**

- Ανθίζει τέλος Μάιου έως και αρχές Ιούνιου.
- Σημαντικό μελισσοκομικό φυτό, η ανθοφορία είναι ανθεκτική στις καιρικές συνθήκες.
- Δίνει εξαιρετικής ποιότητας μέλι εφάμιλλο του θυμαρίσιου.
- Το νέκταρ έχει έντονα κίτρινο χρώμα και χρωματίζει τις κερήθρες.

Λυγαριά :

Είδος : **Vitex Agnus Castus**

- Ένα από τα σπουδαιότερα μελισσοκομικά φυτά της Λέσβου.
- Φύεται σε όλο το νησί και προτιμάει περιοχές με υγρασία.
- Τουλάχιστον το 15% του μελιού του νησιού οφείλεται στην ανθοφορία της.
- Είναι φυτό έντονα αρωματικό και φαρμακευτικό και ανθίζει μέσα στον Ιούνιο.

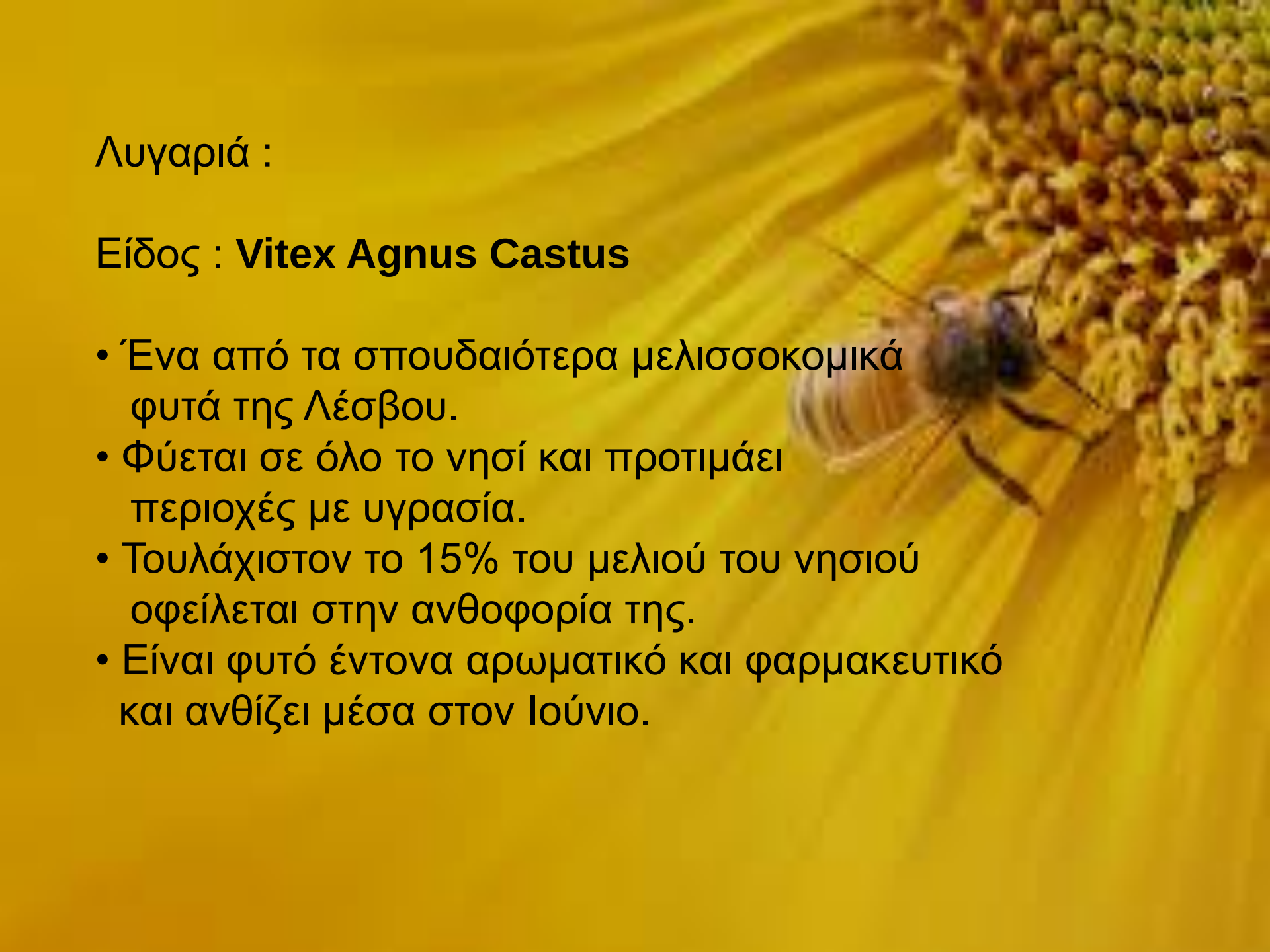

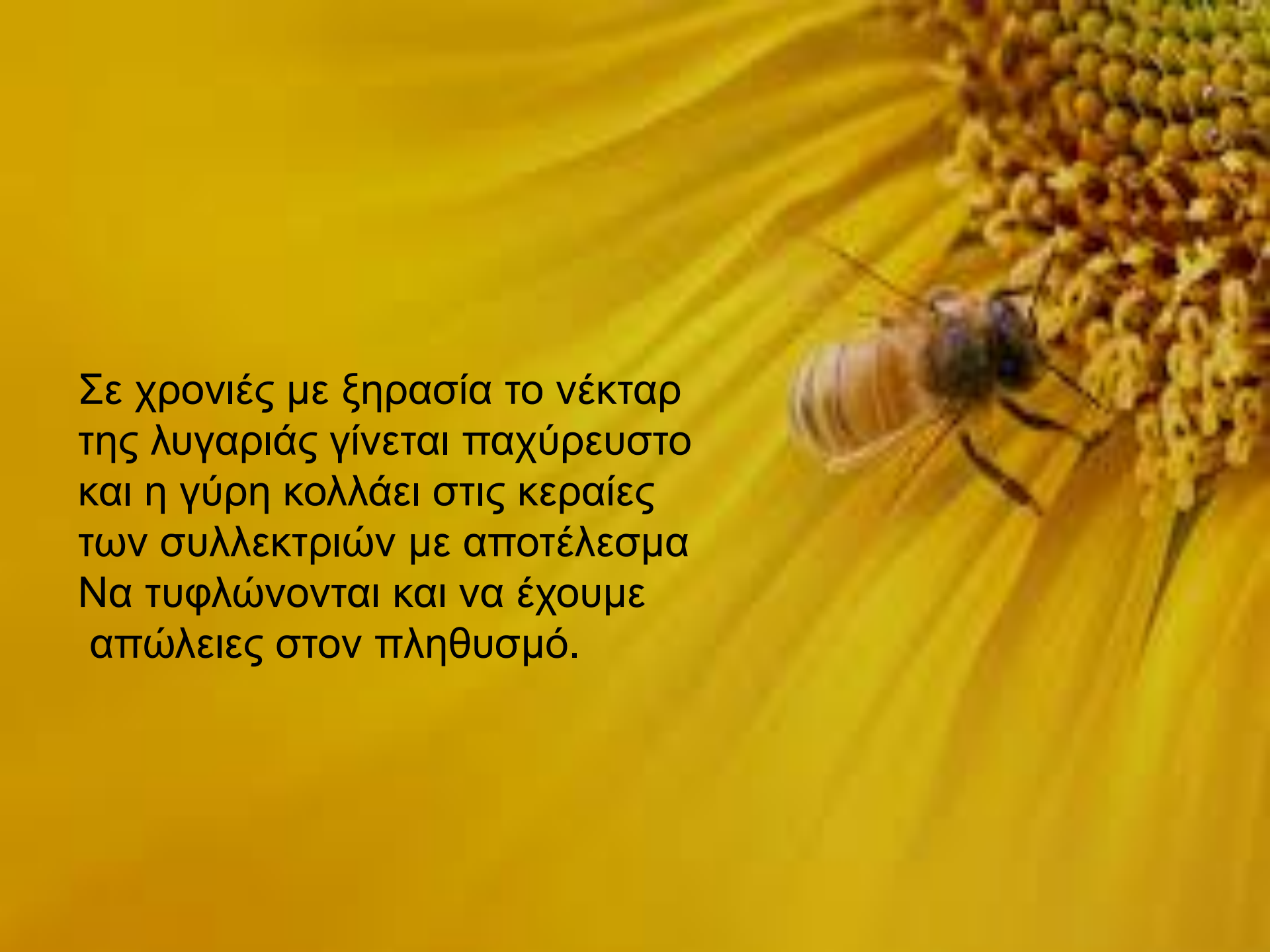

Σε χρονιές με ξηρασία το νέκταρ
της λυγαριάς γίνεται παχύρευστο
και η γύρη κολλάει στις κεραίες
των συλλεκτριών με αποτέλεσμα
Να τυφλώνονται και να έχουμε
απώλειες στον πληθυσμό.

Θυμάρι:

Είδος : **Thymus spp**

- Το πιο πολυσυζητημένο μελισσοκομικό φυτό. Ανθίζει Ιούνιο- Ιούλιο.
- Η άνθιση του θυμαριού διαρκεί 30-40 μέρες.
- Η βροχή πριν την άνθιση εννοεί την νεκταροέκκριση. Ξηροί και δυνατοί άνεμοι είναι δυνατόν να σταματήσουν την ανθοφορία.
- Το ποσοστό των γυρεόκοκκων θυμαριού στο λεσβιακό μέλι κυμαίνεται από 5-40%
- Ανοιχτόχρωμο και έντονα αρωματικό μέλι.

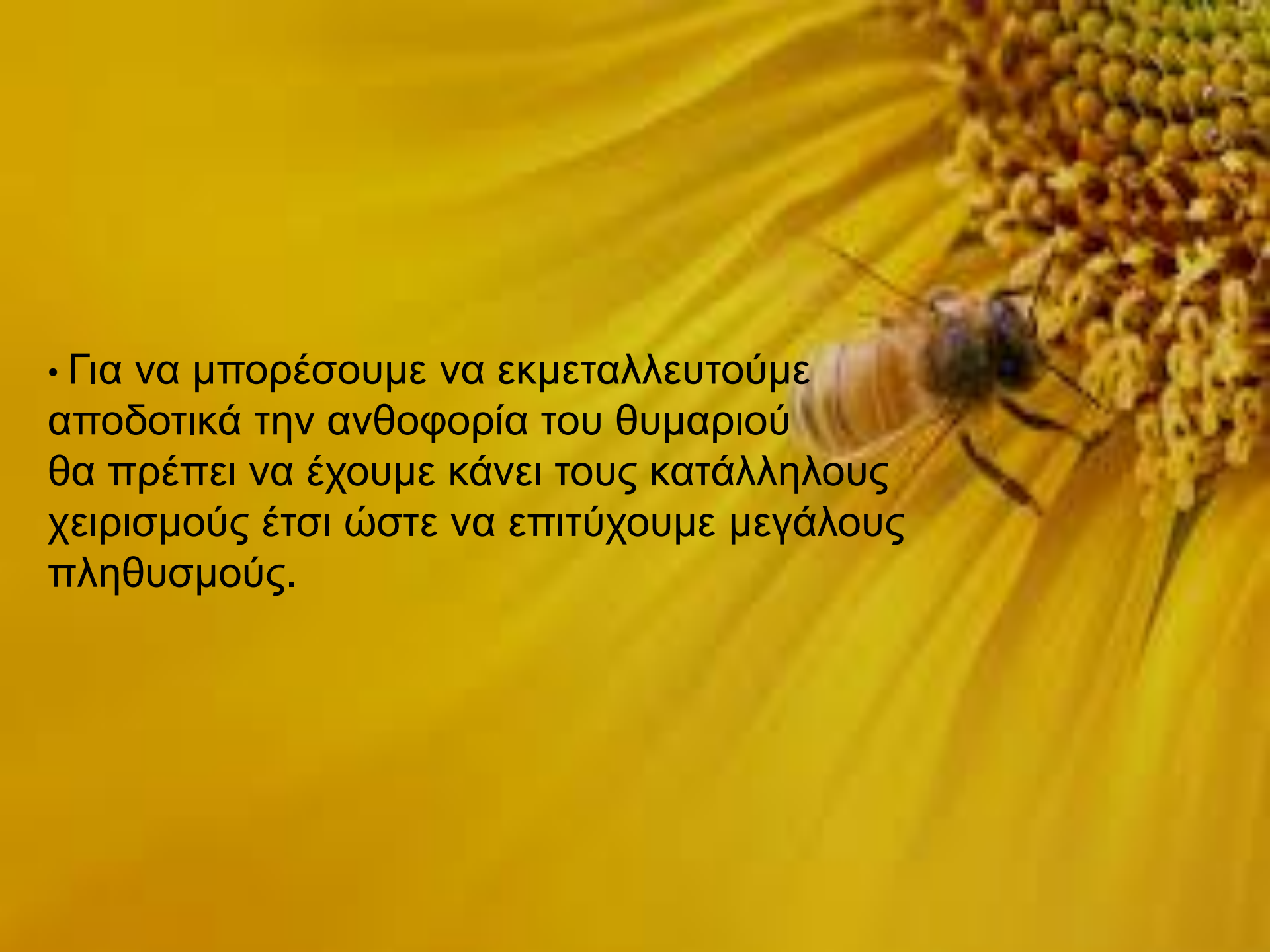

- Για να μπορέσουμε να εκμεταλλευτούμε αποδοτικά την ανθοφορία του θυμαριού θα πρέπει να έχουμε κάνει τους κατάλληλους χειρισμούς έτσι ώστε να επιτύχουμε μεγάλους πληθυσμούς.

Μετακινήσεις μελισσοσμηνών στην Λέσβο.

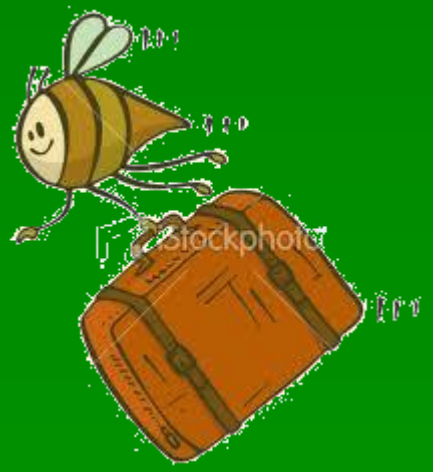

<u>Σωστή προετοιμασία των μελισσιών:</u>

- Φροντίζουμε τα μελίσσια να έχουν όσο το δυνατόν λιγότερο μέλι.
- Οι κυψέλες που θα μεταφέρουμε θα πρέπει να είναι γερές, χωρίς ρωγμές και ανοίγματα.
- Σωστή τοποθέτηση των συνδετήρων.

<u>Προετοιμασία του νέου μελισσοκομείου.</u>

- Επιλογή της τοποθεσίας της κάθε κυψέλης.
- Καθαρισμός από χόρτα και πέτρες.
- Τοποθέτηση βάσεων.
- Εξασφάλιση καθαρού νερού εάν δεν υπάρχει.

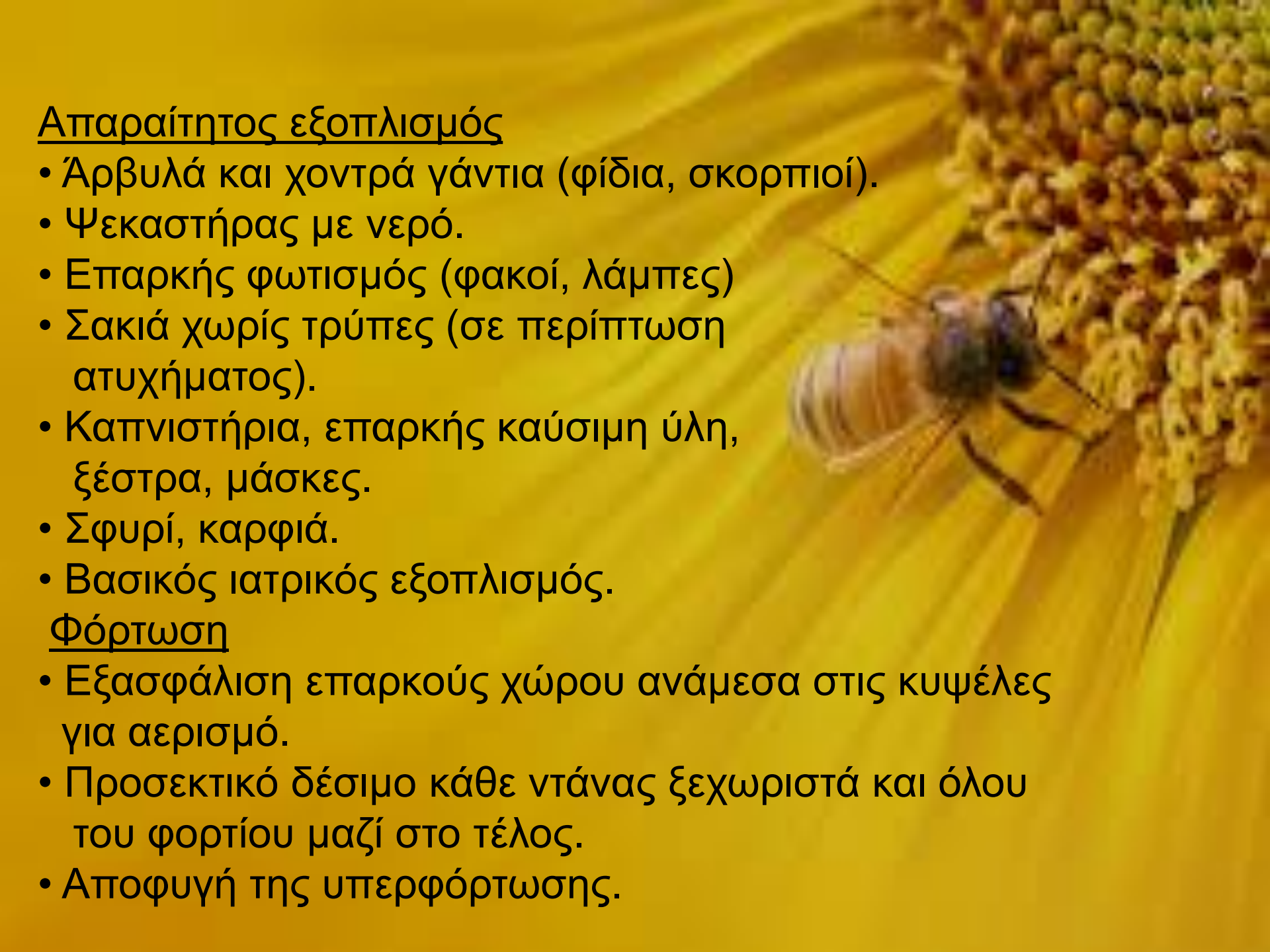

Απαραίτητος εξοπλισμός

- Άρβυλά και χοντρά γάντια (φίδια, σκορπιοί).
- Ψεκαστήρας με νερό.
- Επαρκής φωτισμός (φακοί, λάμπες)
- Σακιά χωρίς τρύπες (σε περίπτωση ατυχήματος).
- Καπνιστήρια, επαρκής καύσιμη ύλη, ξέστρα, μάσκες.
- Σφυρί, καρφιά.
- Βασικός ιατρικός εξοπλισμός.

Φόρτωση

- Εξασφάλιση επαρκούς χώρου ανάμεσα στις κυψέλες για αερισμό.
- Προσεκτικό δέσιμο κάθε ντάνας ξεχωριστά και όλου του φορτίου μαζί στο τέλος.
- Αποφυγή της υπερφόρτωσης.

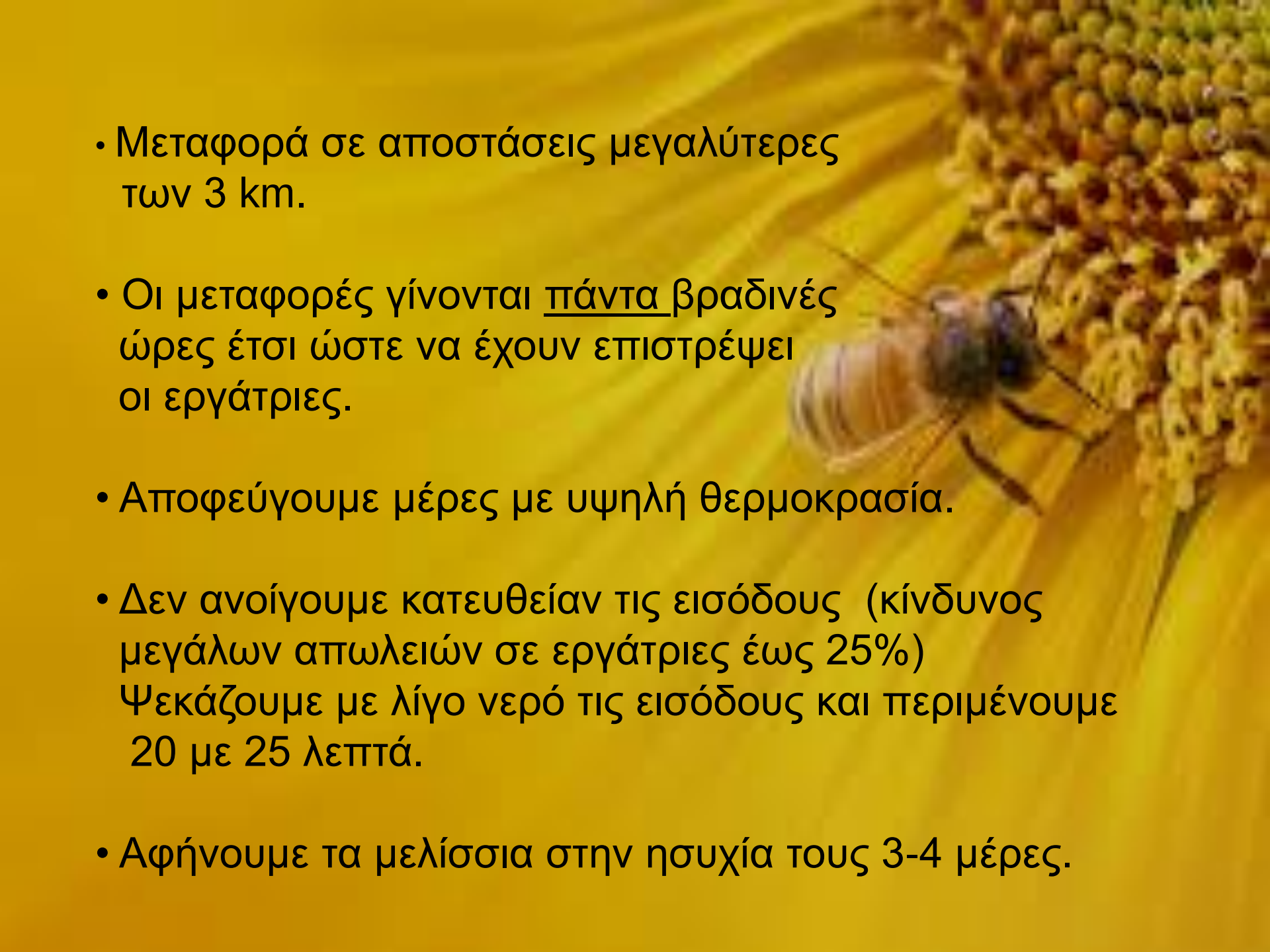

- Μεταφορά σε αποστάσεις μεγαλύτερες των 3 km.

- Οι μεταφορές γίνονται πάντα βραδινές ώρες έτσι ώστε να έχουν επιστρέψει οι εργάτριες.

- Αποφεύγουμε μέρες με υψηλή θερμοκρασία.

- Δεν ανοίγουμε κατευθείαν τις εισόδους (κίνδυνος μεγάλων απωλειών σε εργάτριες έως 25%) Ψεκάζουμε με λίγο νερό τις εισόδους και περιμένουμε 20 με 25 λεπτά.

- Αφήνουμε τα μελίσσια στην ησυχία τους 3-4 μέρες.

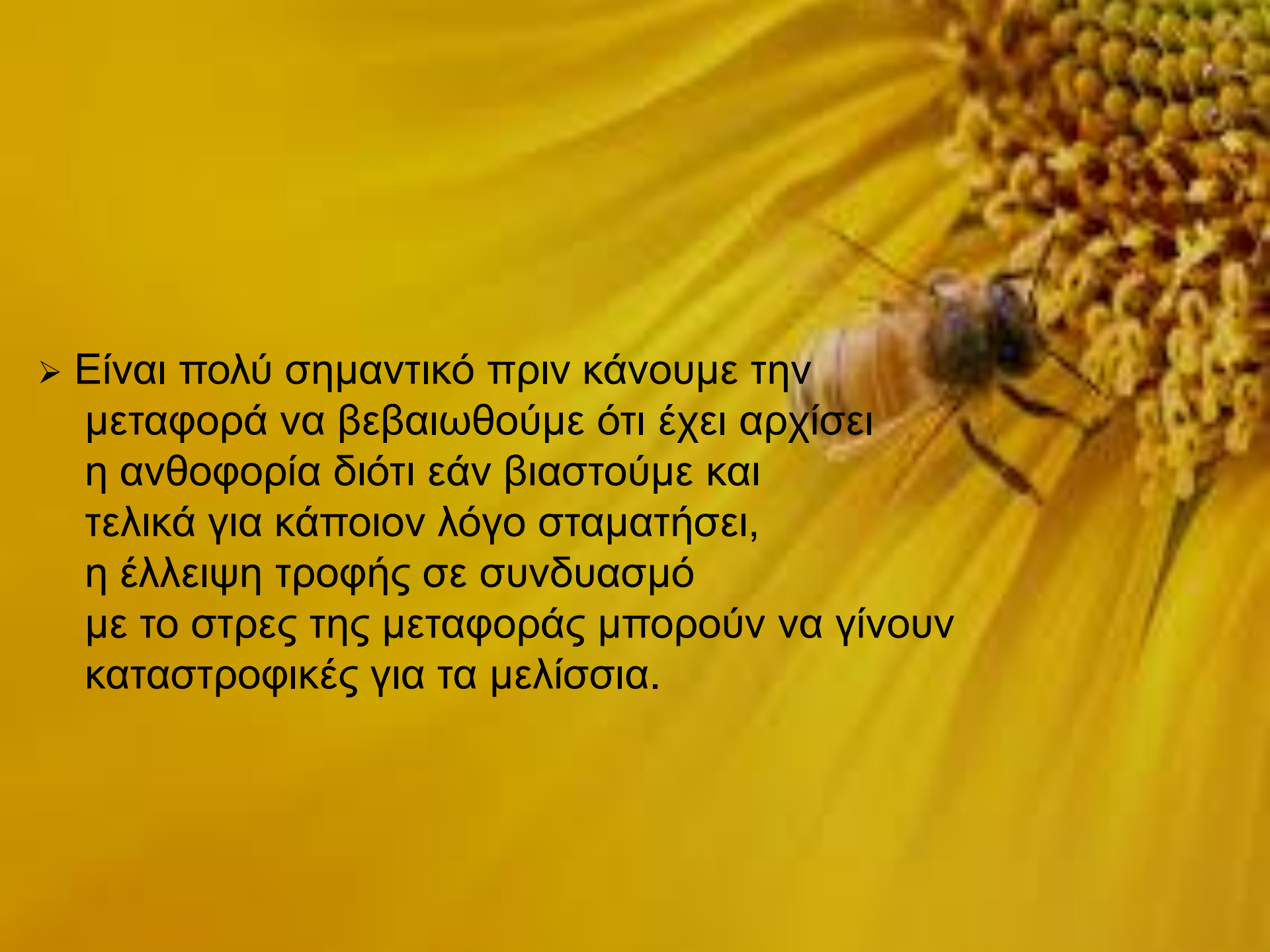

- Είναι πολύ σημαντικό πριν κάνουμε την μεταφορά να βεβαιωθούμε ότι έχει αρχίσει η ανθοφορία διότι εάν βιαστούμε και τελικά για κάποιον λόγο σταματήσει, η έλλειψη τροφής σε συνδυασμό με το στρες της μεταφοράς μπορούν να γίνουν καταστροφικές για τα μελίσσια.

ΠΡΟΣΟΧΗ ΣΤΑ ΑΤΥΧΗΜΑΤΑ.

Μετακινήσεις στην Λέσβο.

- Καστανιώνας Αγιάσου. Ανθοφορία καστανιάς.

- Περιοχές «Καμένο Δάσος και Καράβα Μανταμάδου. Ανθοφορία ερείκης.

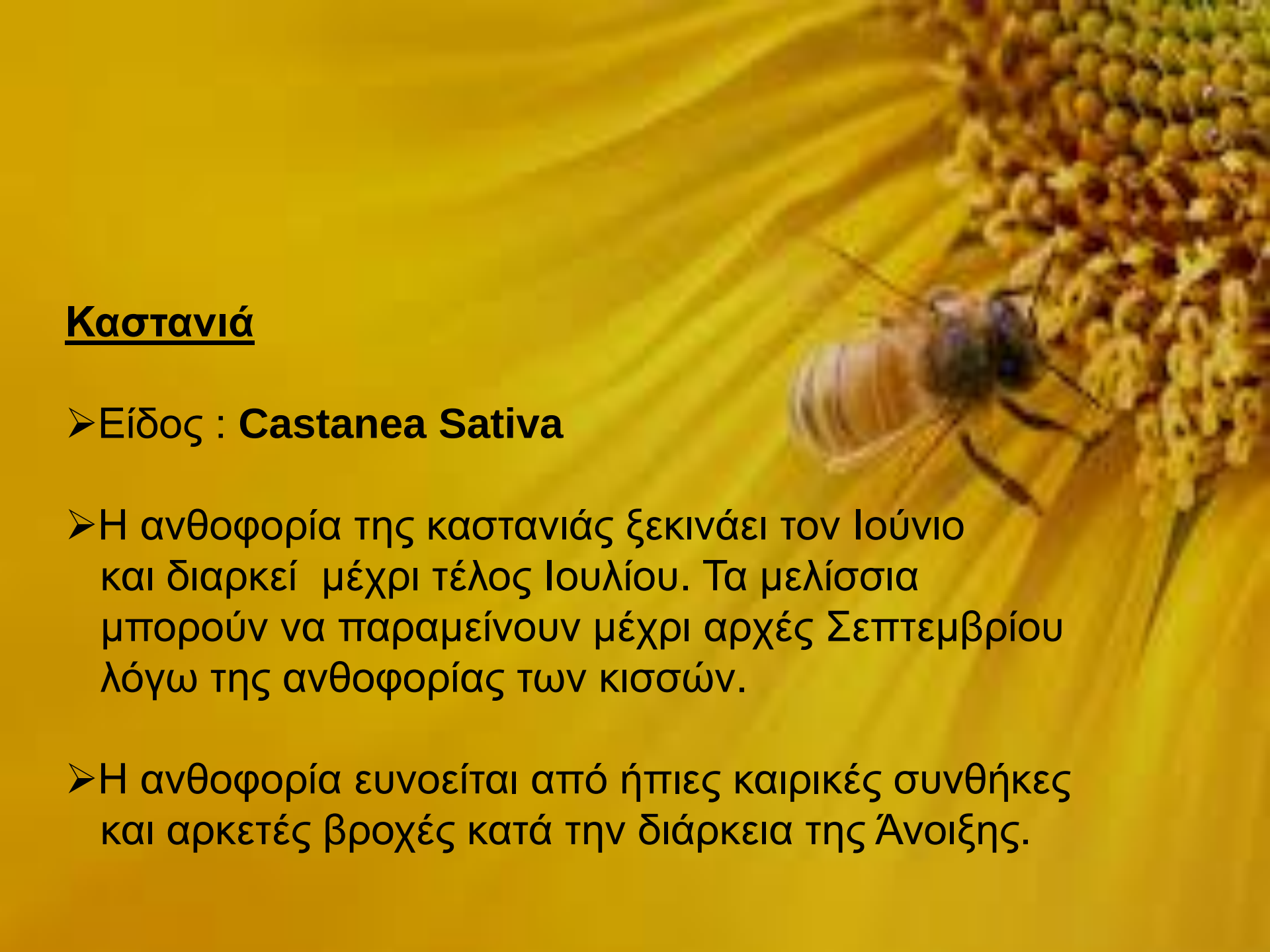

Καστανιά

- Είδος : **Castanea Sativa**

- Η ανθοφορία της καστανιάς ξεκινάει τον Ιούνιο και διαρκεί μέχρι τέλος Ιουλίου. Τα μελίσσια μπορούν να παραμείνουν μέχρι αρχές Σεπτεμβρίου λόγω της ανθοφορίας των κισσών.

- Η ανθοφορία ευνοείται από ήπιες καιρικές συνθήκες και αρκετές βροχές κατά την διάρκεια της Άνοιξης.

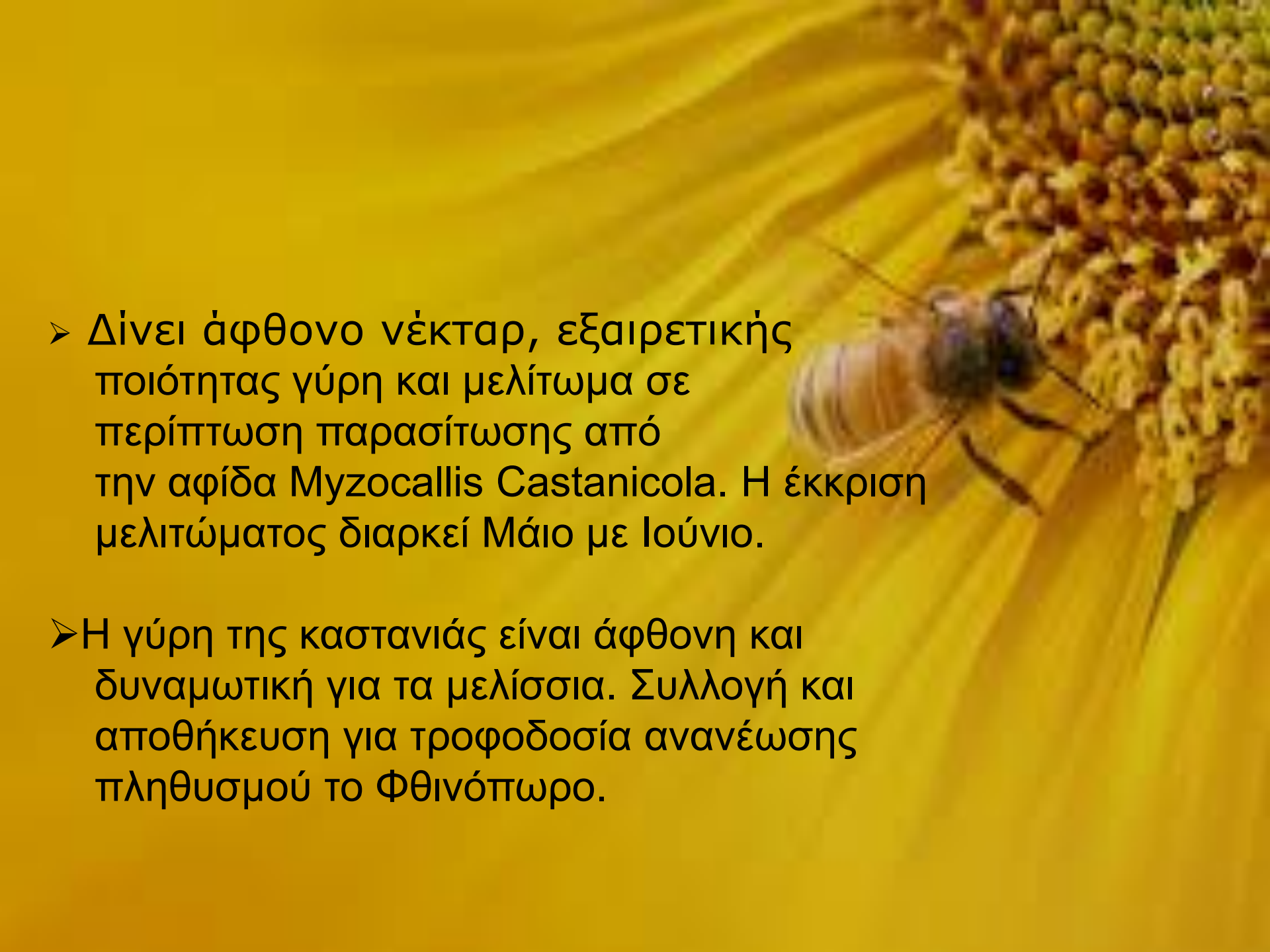

- Δίνει άφθονο νέκταρ, εξαιρετικής ποιότητας γύρη και μελίτωμα σε περίπτωση παρασίτωσης από την αφίδα Myzocallis Castanicola. Η έκκριση μελιτώματος διαρκεί Μάιο με Ιούνιο.

- Η γύρη της καστανιάς είναι άφθονη και δυναμωτική για τα μελίσσια. Συλλογή και αποθήκευση για τροφοδοσία ανανέωσης πληθυσμού το Φθινόπωρο.

Στην καστανιά μεταφέρουμε:

- Αφεσμούς.
- Παραφυάδες.
- Αδύναμα μελίσσια.

αλλά και

- Παραγωγικά μελίσσια σε περίπτωση που θέλουμε να τρυγήσουμε καστανόμελο.

Οφέλη από την μεταφορά στην καστανιά

- Τόνωση αδύναμων μελισσιών.
- Ανάπτυξη γόνου σε αφεσμούς και παραφυάδες.
- Χτίσιμο νέων φύλλων κερήθρας.
- Εξίσωση των μελισσιών.
- Όψιμη βασσιλοτροφία. Οι μελισσοκόμοι πιστεύουν ότι η καστανιά δίνει τις καλύτερες «μάνες».
- Άρρωστα μελίσσια ;;;;;;

Προσοχή: Αναφέρεται ότι σε ξηρές χρονιές η γύρη της καστανιάς μπορεί να γίνει **τοξική** για τις μέλισσες.

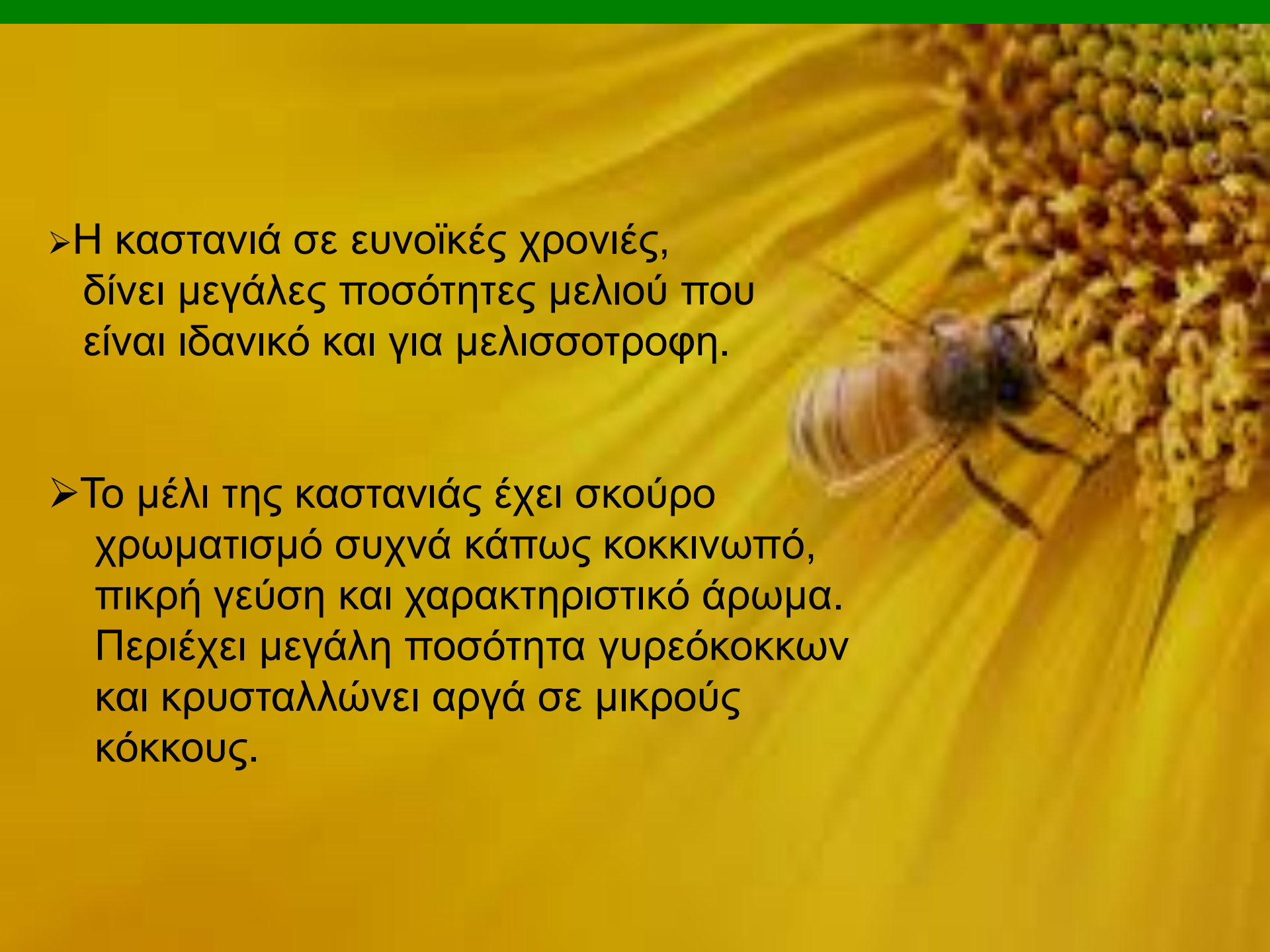

- Η καστανιά σε ευνοϊκές χρονιές, δίνει μεγάλες ποσότητες μελιού που είναι ιδανικό και για μελισσοτροφη.

- Το μέλι της καστανιάς έχει σκούρο χρωματισμό συχνά κάπως κοκκινωπό, πικρή γεύση και χαρακτηριστικό άρωμα. Περιέχει μεγάλη ποσότητα γυρεόκοκκων και κρυσταλλώνει αργά σε μικρούς κόκκους.

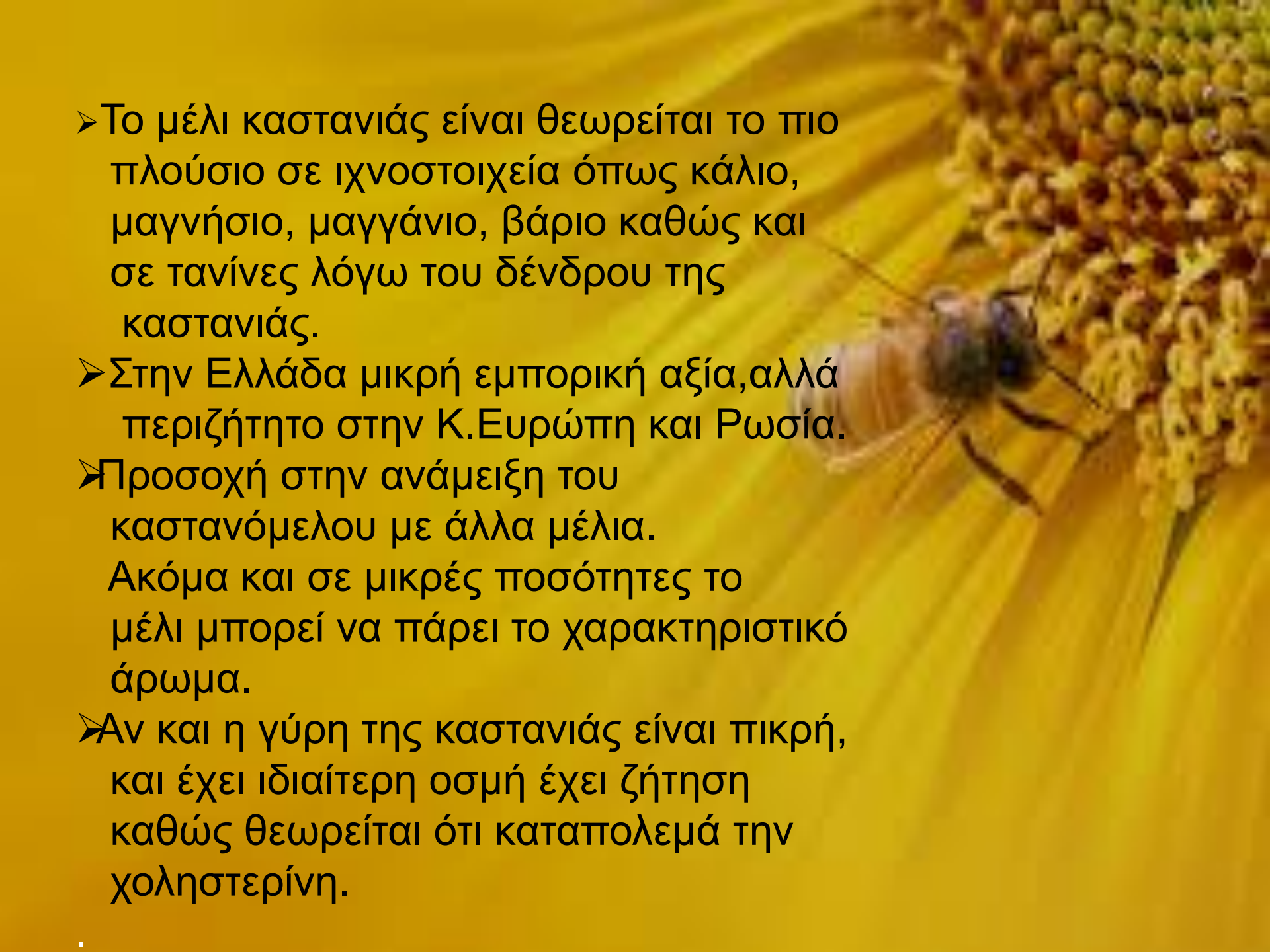

- Το μέλι καστανιάς είναι θεωρείται το πιο πλούσιο σε ιχνοστοιχεία όπως κάλιο, μαγνήσιο, μαγγάνιο, βάριο καθώς και σε τανίνες λόγω του δένδρου της καστανιάς.
- Στην Ελλάδα μικρή εμπορική αξία,αλλά περιζήτητο στην Κ.Ευρώπη και Ρωσία.
- Προσοχή στην ανάμειξη του καστανόμελου με άλλα μέλια. Ακόμα και σε μικρές ποσότητες το μέλι μπορεί να πάρει το χαρακτηριστικό άρωμα.
- Αν και η γύρη της καστανιάς είναι πικρή, και έχει ιδιαίτερη οσμή έχει ζήτηση καθώς θεωρείται ότι καταπολεμά την χοληστερίνη.

- Και επειδή η μαγειρική είναι της μόδας, το μέλι καστανιάς ταιριάζει με λαδοτύρι, πεπαλαιωμένα τυριά και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για το μαρινάρισμα κρέατος.

Ερείκη ή ρείκι (σουσούρα)

- Είδος: **Erica manipuliflora.**
- Δίνει άφθονο νέκταρ και γύρη.
- Η μεταφορά των μελισσιών εξαρτάται από την ανθοφορία και μπορεί να γίνει από αρχές Σεπτεμβρίου έως και αρχές Οκτωβρίου σε όψιμες χρονιές.

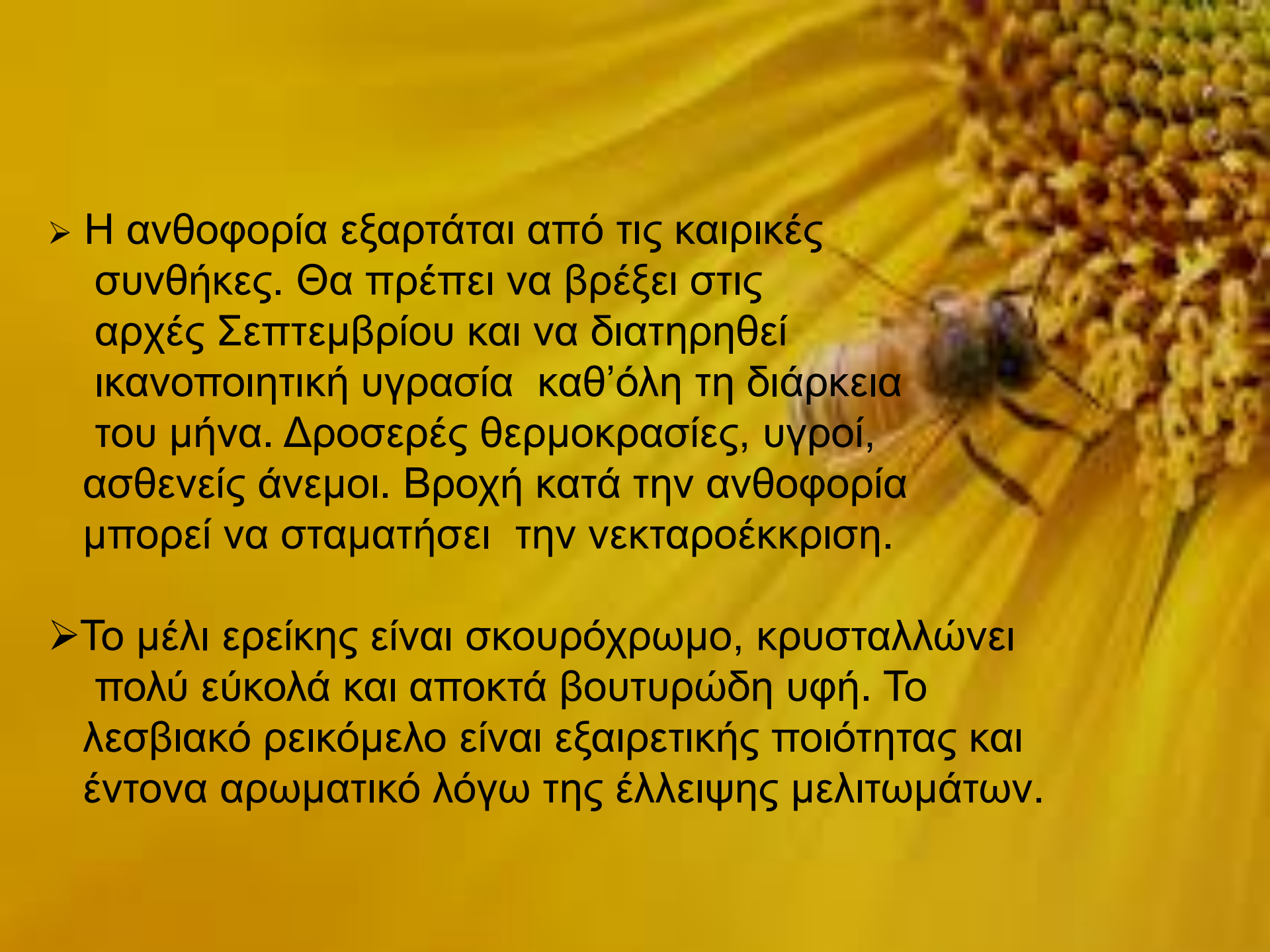

- Η ανθοφορία εξαρτάται από τις καιρικές συνθήκες. Θα πρέπει να βρέξει στις αρχές Σεπτεμβρίου και να διατηρηθεί ικανοποιητική υγρασία καθ'όλη τη διάρκεια του μήνα. Δροσερές θερμοκρασίες, υγροί, ασθενείς άνεμοι. Βροχή κατά την ανθοφορία μπορεί να σταματήσει την νεκταροέκκριση.

- Το μέλι ερείκης είναι σκουρόχρωμο, κρυσταλλώνει πολύ εύκολά και αποκτά βουτυρώδη υφή. Το λεσβιακό ρεικόμελο είναι εξαιρετικής ποιότητας και έντονα αρωματικό λόγω της έλλειψης μελιτωμάτων.

Οφέλη από την μεταφορά στην ερείκη :

- Συλλογή γύρης και μελιού για την διαχείμαση.
- Ανανέωση του πληθυσμού για καλύτερη διαχείμαση.
- Επιπλέον τρύγος ,μέλι κατάλληλο για μελισσοτροφή.

Από πολλούς μελισσοκόμους αναφέρετε ότι, η διαχείμαση με γύρη και μέλι ερείκης αυξάνει την τάση για σμηνουργία την επόμενη Άνοιξη.

Πεύκο;;;;;

- Το πεύκο είναι το πιο σημαντικό μελισσοκομικό φυτό στην Ελλάδα, το 65% της συνολικής παραγωγής μελιού στην Ελλάδα είναι πευκόμελο.

- Παράγεται από τις μελιτώδεις εκκρίσεις του εντόμου Marchalina Hellenica.

- Στην Λέσβο, (δυστυχώς ή ευτυχώς) ο «εργάτης» δεν ευδοκιμεί παρ' ότι έγιναν προσπάθειες εμβολιασμού.

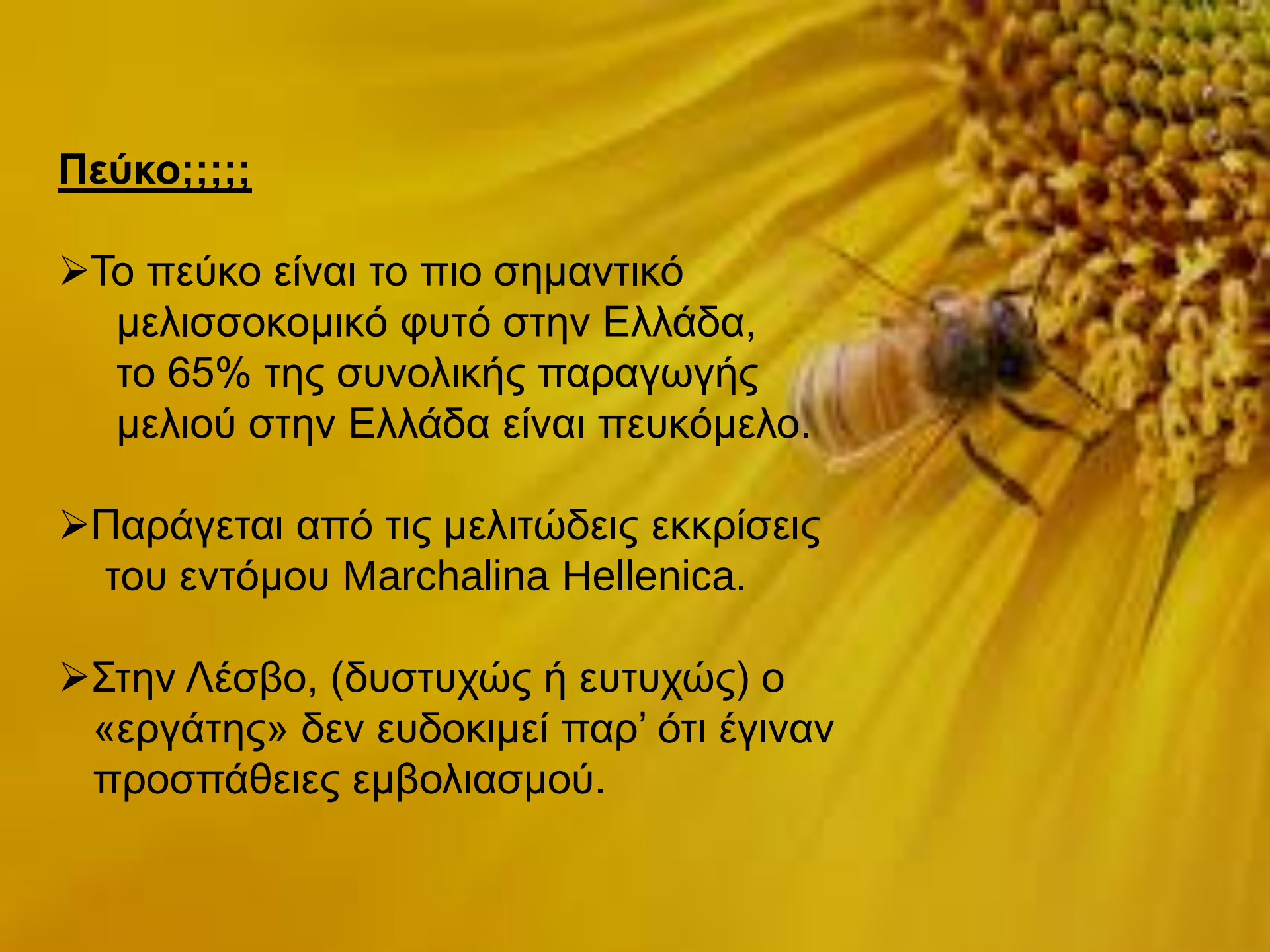

www.bees.gr/blog

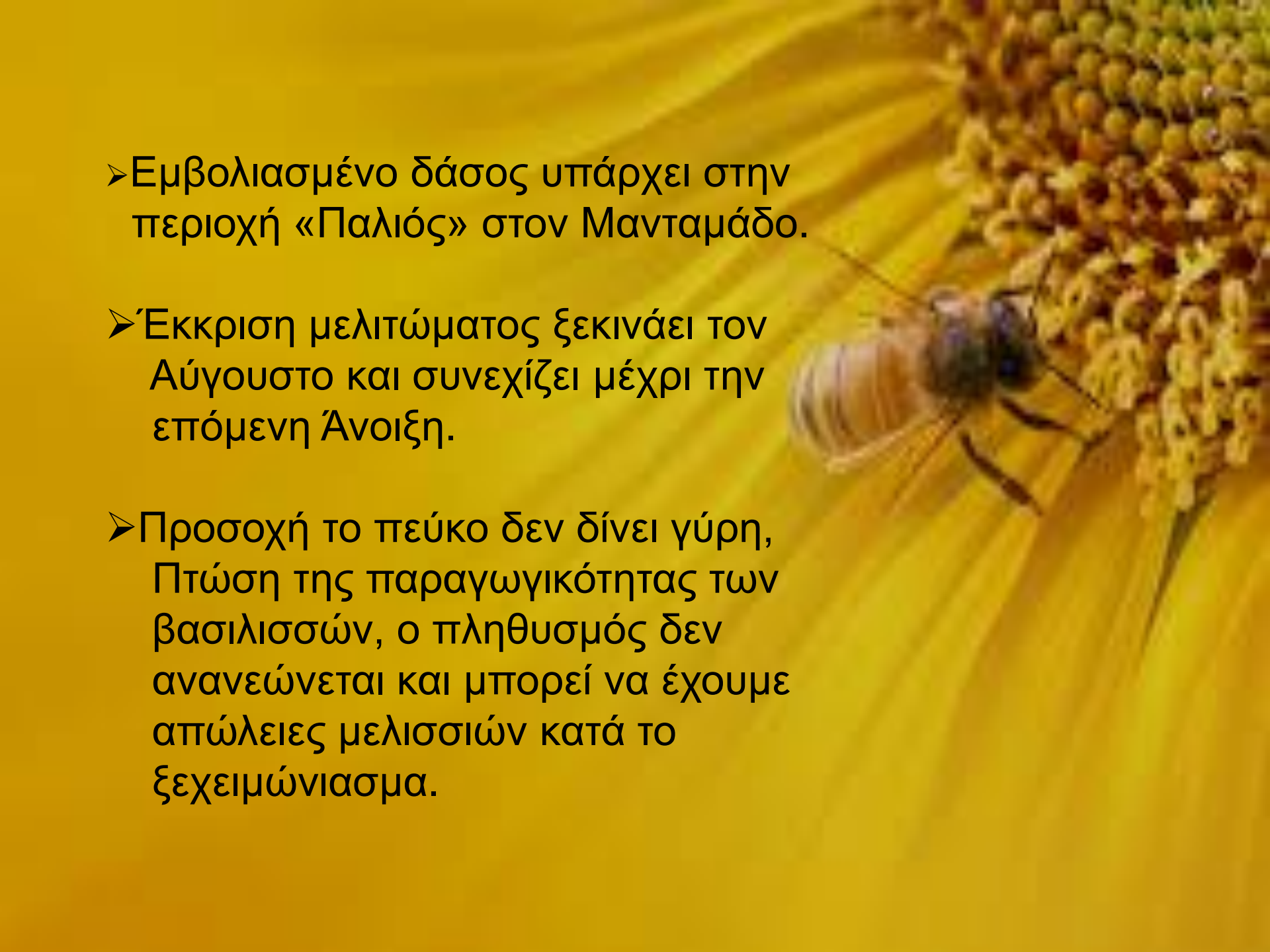

- Εμβολιασμένο δάσος υπάρχει στην περιοχή «Παλιός» στον Μανταμάδο.
- Έκκριση μελιτώματος ξεκινάει τον Αύγουστο και συνεχίζει μέχρι την επόμενη Άνοιξη.
- Προσοχή το πεύκο δεν δίνει γύρη, Πτώση της παραγωγικότητας των βασιλισσών, ο πληθυσμός δεν ανανεώνεται και μπορεί να έχουμε απώλειες μελισσιών κατά το ξεχειμώνιασμα.

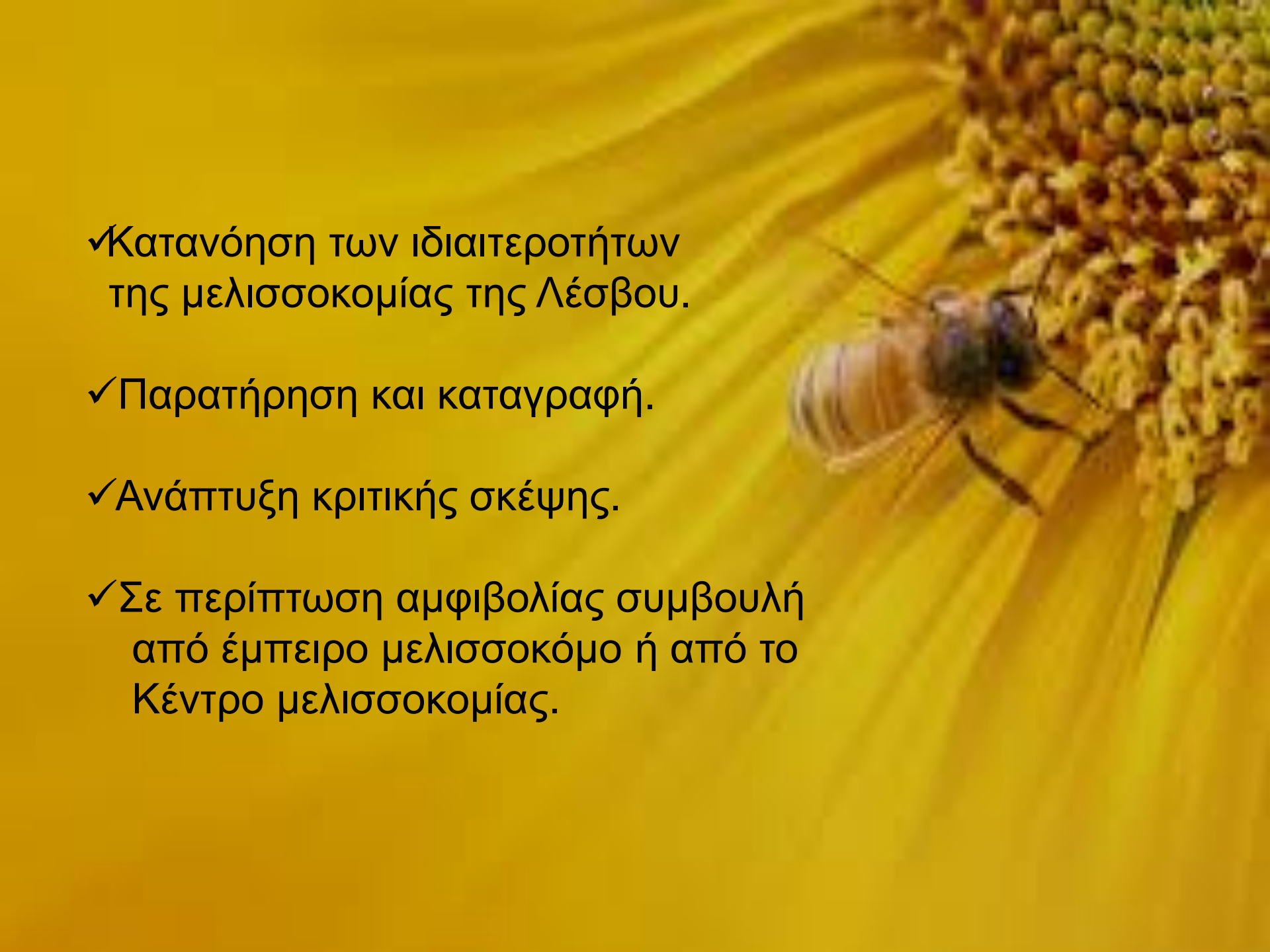

- ✓Κατανόηση των ιδιαιτεροτήτων της μελισσοκομίας της Λέσβου.
- ✓Παρατήρηση και καταγραφή.
- ✓Ανάπτυξη κριτικής σκέψης.
- ✓Σε περίπτωση αμφιβολίας συμβουλή από έμπειρο μελισσοκόμο ή από το Κέντρο μελισσοκομίας.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.